

POLIISIN HAVAINTOJA AMMATTIKULJETTAJISTA

Ammattikuljettajan ajoterveys
Traficom 10.11.2020

Jaakko Nygård Ylikonstaapeli

Pohjanmaan poliisilaitos Lupavalvonta

Sisältö

- Ajoterveysongelmien ilmeneminen
- Esimerkkitapauksia
- Havaintoja poliisin liikennevalvonnan näkökulmasta
- Miten voidaan estää mahdollisia onnettomuuksia?
- Poliisin lupavalvonnan toimintatavoista, yhdessä terveydenhuollon henkilöstön kanssa
- Ajoterveys – laaja käsitys, myös sitä valvovalle poliisille
- Ammattikuljettaja selvänä ratissa – mutta poliisi kuitenkin epäilee kuljettajan päihderiippuvuutta
- Väliaikainen ajokielto - turvaamistoimenpide

Ajoterveysongelmien ilmeneminen

- Poliisipartion omat havainnot ajovirheistä
- Kansalaisten ilmoitukset (autokamerat)
- Muun poliisitoiminnan yhteydessä
- Poliisipartion havainnot kuljettajan käytöksestä
- Liikenneonnettomuudet

Ilmenee muutoin

- Hoitohenkilöstö; Lääkärinlausunnot ja ilmoitukset

Esimerkkejä – missä vaiheessa tulisi huomioida ajoterveyttä ja miten?

Tapaus 1

Torstai 11:25, valtatie. Kuorma-auto, kuljettajana 33 v mies

Liikennevaloissa törmäsi toisen kuorma-auton perään.

Kuljettaja myönsi nukahtaneensa tai muutoin menettäneensä tajunnan. Vaikea uniapnea. Kuljettajan toinen liikenneonnettomuus lyhyen ajan sisällä.

Tapaus 2

Maanantai 08:50, pääkatu. Kuorma-auto, kuljettajana 24 v mies

Ilmoittajan mukaan kuljettaja teki ajon aikana useita ajovirheitä. Silminnähdyn väsynyt kuljettaja kiisti ajovirheet.

Huumausainetestit osoitti positiivista tulosta opiaateille. Reseptillä voimakas kipulääkitys. Verikokeen tulos osoitti myös kannabiksen käytön.

Havainnot poliisin liikennevalvonnan näkökulmasta

- **Jos kyse on esim. epävarmasti kulkevasta ajoneuvosta, taustalla on usein väsymys** – vaikuttaa suoraan vireystilaan ja edelleen toimintakykyyn reagoida, jota puhuttelun perusteella on haastavaa tunnistaa. Laillisillakin ajo- ja lepoajoilla väsymys on täysin mahdollista johtuen esim. elintavoista ja työvuoroa edeltävästä toiminnasta. Yhtäjaksoinen 4 ½ h ajaminen on kuitenkin sallittu ilman taukoa.
- **Ammattiautoilijoiden epäselvät kolarit ja ulosajot, jotka eivät selity olosuhteilla tai ammattitaidon puutteella, ovat lisääntyneet.** Usein nukahtamista tai edes vireystilan laskua ei suoraan myönnetä, vaan syyksi selitetään heikkoa ajokeliä, eläimen väistämistä tms. Epäselvissä tapauksissa poliisi hakee selitystä onnettomuudelle myös muualta kuin ajokyvystä ja ajoterveydestä, esim. "some"-laitteiden käytöstä ajon aikana.

Miten voidaan estää mahdollisia onnettomuuksia?

- **Liikennevalvonnassa ajoterveyden huomioiminen on nousemassa päihteiden käytön tunnistamisen rinnalle**
- **Kuitenkin** - raskaan liikenteen valvontaa suoritetaan vähän, jolloin ammattikuljettajien kohdalla "kiinnijäämisriski" on edelleen pieni.
- **Varhainen puuttuminen poliisin toimesta.** Usein jotain täytyy ensin tapahtua ja siksi ajallisesti haastavaa - vaan ei täysin mahdotonta.
- **Myös tässä poliisin perustyötä.** Tapahtumien kirjaaminen (esim. valvontatapahtuma) – tiedottaminen, tiedon hankkiminen, kerätyn tiedon analysointi ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyminen.

Poliisin lupavalvonnan toimintatavoista, yhdessä terveydenhuollon henkilöstön kanssa

- **Ajokorttilakiin 112 §** perustuva 5v välein tapahtuva ajoterveyden arviointi voi olla sairauksista kärsivälle ammattikuljettajalle liian pitkä aika.
- **Ajokorttilaki 20 § 1 antaa poliisille hyvät "eväät" toimia** – riittää, kun on syytä epäillä, jolloin poliisi voi määrätä aikaistettuun lääkärin- tai erikoislääkärin tarkastukseen. Ei siis vaadita todennäköistä näyttöä.
- **Ajoterveyden arvioiminen kuuluu lääkärille, jolloin yhteistyö ja "verkoston" luominen ja sen ylläpito tärkeää** – esim. yhteiset palaverit hoitohenkilöstön kanssa helpottavat toimintatapojen suunnittelua ja niiden toteutusta. - Epäselvissä tilanteissa poliisin tekemää päätöstä ajo-oikeusasiassa ei ole esitetty lääkärin vastaanotolla lainkaan.

Ajoterveys – laaja käsitys, myös sitä valvovalle poliisille

- **Kaikki toimintakykyyn vaikuttavat** – sekunninkin reaktioaika on liikenteessä pitkä aika
- **Tieliikennelain 17 §** mukaisesti ajoneuvoa ei saa ajaa se, jolta sairauden, vian, vamman, väsymyksen tai päihtymyksen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä puuttuu siihen tarvittavat edellytykset.
- **Poliisin puuttumisen toimintatapa, jos esim. kuljettaja ajaa liian väsyneenä?** – onko kyse sittenkin uniapneasta, joka on syytä varmistaa? R2 kuljettajien kohdalla lääkäreiden ilmoitusaktiivisuus on näiden kohdalla lisääntynyt.
- **Sairauskohtaukset liikenteessä** – helpompi tunnistaa ja toimia, vaikkakin tässä vaiheessa ollaan jo "myöhässä" valvontaa ajatellen.

Ammattikuljettaja selvänä ratissa – mutta poliisi kuitenkin epäilee kuljettajan päihderiippuvuutta

- **Poliisin suorittamaa lupavalvontaa**
- **Aikaisemmat toistuvat rattijuopumukset, päihtyneenä säilöönnotot sekä huumausaineen käyttörikos** – näissäkin tapauksissa jatkotoimenpiteenä poliisin lupavalvonnassa varmistetaan (poliisin määräämä päihdearvio / määrääjän kuluessa poliisille on toimitettava lääkärinlausunto ajokykyseurannasta) kuljettajan ajoterveys.

Väliaikainen ajokielto - turvaamistoimenpide

- **Jos on ilmeistä, että ajon jatkaminen aiheuttaa vaaraa muulle liikenteelle, ajaminen pitää kieltää heti.**
- **Turvaamistoimenpide – sanan varsinaisessa merkityksessä.** Poliisipartion toimesta – jonka jälkeen jatkotoimenpiteenä poliisin lupavalvonnassa varmistetaan (lääkärinlausunto ajokyvystä/erikoisalan lääkärinlausunto) kuljettajan ajoterveys ennen ajo-oikeuden palauttamista.

KIITOS

- Jaakko Nygård, ylikonstaapeli
- Pohjanmaan poliisilaitos Seinäjoen poliisiasema
- Lupavalvonta
- 0295 447 380
- jaakko.nygard@poliisi.fi